

ingediend op **312** (2019-2020) – Nr. 2
26 juni 2023 (2022-2023)

Verslag

namens de Commissie voor Algemeen Beleid,
Financiën, Begroting en Justitie
uitgebracht door Willem-Frederik Schiltz

over het voorstel van resolutie

van Jeremie Vaneekhout, Björn Rzoska, Imade Annouri
en Chris Steenwegen

over een langetermijnvisie
op Chinese inmenging in de Vlaamse economie

Documenten in het dossier:

312 (2019-2020) – Nr. 1: Voorstel van resolutie

1651 (2022-2023) – Nr. 1: Voorstel van resolutie

Samenstelling van de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie:

Voorzitter: Steven Vandeput.

Vaste leden:

Arnout Coel, Maaike De Vreese, Andries Gryffroy, Philippe Muyters, Steven Vandeput;
Adeline Blancquaert, Anke Van dermeersch, Wim Verheyden;
Koen Van den Heuvel, Peter Van Rompuy;
Willem-Frederik Schiltz, Maurits Vande Reyde;
Celia Groothedde, Björn Rzoska;
Ludwig Vandenhove.

Plaatsvervangers:

Veerle Geerinckx, Sarah Smeyers, Jeroen Tiebout, Wilfried Vandaele, Paul Van Miert;
Filip Brusselmans, Yves Buysse, Johan Deckmyn;
Stijn De Roo, Sofie Mertens;
Marino Keulen, Gwendolyn Rutten;
Mieke Schauvliege, Jeremie Vaneeckhout;
Thijs Verbeurgt.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

INHOUD

1. Toelichting door Jeremie Vaneeckhout, indiener	4
2. Bespreking	7
2.1. Willem-Frederik Schiltz	7
2.2. Annick De Ridder.....	8
2.3. Vincent Van Peteghem	9
2.4. Anke Van dermeersch	10
2.5. Björn Rzoska	11
2.6. Philippe Muyters.....	12
2.7. Jeremie Vaneeckhout.....	12
3. Stemming	13

In de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie werd op 7 juli 2020 het voorstel van resolutie van Jeremie Vaneeckhout, Björn Rzoska, Imade Annouri en Chris Steenwegen over een langetermijnvisie op Chinese inmenging in de Vlaamse economie besproken. Aangezien deze zitting niet afgerond werd met een stemming, bleef het voorstel van resolutie formeel in behandeling in de commissie.

Naar aanleiding van de agendering op 20 juni 2023 van een thematisch sterk verwant voorstel van resolutie van de meerderheid over een nieuwe en brede kwantitatieve analyse van buitenlandse zeggenschap in de Vlaamse economie (*Parl.St. Vl.Parl. 2022-23, nr. 1651/1*), werd het oudere voorstel van resolutie van Groen, conform de vigerende reglementsbeplating inzake samenhang, daarmee opnieuw op de agenda van de commissie gezet. De goedkeuring van het voorstel van resolutie van de meerderheid leidde tot de impliciete verwerping van het ermee in samenhang behandelde voorstel van resolutie van Groen.

(Deze vergadering werd als onlinevergadering georganiseerd.)

1. Toelichting door Jeremie Vaneeckhout, indiener

Voor het opstellen van het voorliggende voorstel van resolutie is veel werk verzet, aldus *Jeremie Vaneeckhout*. Deze thematiek vergt wat meer diepgang. Het Vlaams Parlement zou de basis moeten leggen voor een strategie voor de komende jaren voor het omgaan met de Chinese inmenging in de Vlaamse economie.

Voorafgaand wijst de indiener op een link met corona. De coronacrisis vormt een extra reden om dit thema met extra oplettendheid op te nemen. Ten tweede wil de indiener duidelijk maken dat dit geen anti-China voorstel van resolutie is. Er is wel een bezorgdheid over een aantal dynamieken. Deel twee van het voorstel onderstreept heel duidelijk de kansen en de noodzaak van internationale samenwerking voor de Vlaamse economie.

De aanleiding voor het voorstel van resolutie is het onmiskenbare feit dat China zijn geopolitieke en economische invloed aan het uitbouwen is. Dat gebeurt in Zuidoost-Azië en Afrika, maar ook in Europa en Vlaanderen is die evolutie de laatste jaren versneld en versterkt en vergroot de economische en politieke impact van China op het beleid en op de economische situatie. Dat biedt kansen en opportuniteiten die de indieners niet op de helling willen zetten, maar ze willen ook waarschuwen voor een aantal bijhorende gevaren. De Chinese inmenging in een aantal strategische sectoren moet tot aandacht nopen.

Op basis van drie economische indicatoren tonen de indieners aan dat de Chinese invloed steeds groter wordt op de Vlaamse economie. Eerst en vooral wordt de handelsbalans bekeken. In tal van landen en regio's is de Chinese invloed versterkt, ook in Vlaanderen. De import uit China is sedert 2009 verdubbeld en is tweemaal zo groot als de Vlaamse export naar China. De handelsbalans is dus wat uit evenwicht. Dat is geen nieuws, maar toch een belangrijk aandachtspunt. China haalt op dit moment meer voordeel uit de samenwerking dan Vlaanderen. De nog steeds geldende economische strategie ten aanzien van China, die begin van de jaren 2000 door de Vlaamse overheid werd goedgekeurd, was er een met de ambitie om naar een win-winsituatie te evolueren. Op dit moment gaat dus vooral China met de voordelen lopen.

Een tweede indicator voor de Chinese impact op de Vlaamse economie is de mate van doorgedreven staatssteun die leidt tot investeringen, overnames en greenfields in de Vlaamse economie. Dat past in het kader van zijn 'Belt and Road'-programma, ook wel de Nieuwe Zijderoute genoemd, een Chinese strategie die – vanuit Chinees standpunt – eerder al tot bepaalde economische en politieke successen heeft geleid in Zuidoost-Azië en de Afrikaanse landen. Dat leidt tot grotere politieke controle.

Uiteraard is de situatie in Europa en Vlaanderen nog niet van die orde. Toch is 9,5 procent van de bedrijven in de EU in Chinese handen, dat is 7,5 procent meer dan 13 jaar geleden. Tussen 2013 en 2016 namen de Chinese investeringen in Europa spectaculair toe, van 13 miljard euro naar 37,2 miljard euro. In het huidige economische tijdperk doen zich voor China steeds meer opportuniteiten voor om op een soms wenselijke, soms minder wenselijke manier de impact op de Vlaamse economie en het politieke bestel te vergroten. De totale waarde van Chinese investeringen in België wordt in een onderzoek van Investigate Europe en Trends geschat op 4 miljard dollar.

In het begin waren de Vlaamse en de federale overheid sterk vragende partij voor dergelijke investeringen. Dat is te begrijpen. Pas toen de Staatsveiligheid in 2016 waarschuwde voor de investering van het Chinese staatsbedrijf State Grid in Eandis, rezen er kritische vragen zowel vanuit de samenleving als vanuit het politieke milieu. De bezorgdheid rees dat een belangrijk deel van de Belgische strategische infrastructuur en knowhow op het vlak van energie in handen zou komen van een Chinees staatsbedrijf en dus van het Chinese regime. De deal tussen Eandis en State Grid is uiteindelijk gestrand. Een aantal jaren verder is er, behalve een retroactief mechanisme, echter weinig veranderd in de zienswijze over de Chinese overnames en investeringen in de Vlaamse economie. Er zijn recente overnames van de verzekeraar Ageas, Volvo Gent en APM Terminals in Zeebrugge, en participaties in het Deurganckdok in de Antwerpse haven. Van APM Terminals in Zeebrugge heeft China de exploitatie voor 90 procent in handen; ze zijn geen eigenaar van de zeehaven maar hebben wel de exploitatie voor lange termijn in handen, wat een grote impact heeft.

Een derde indicator is dat China duidelijk niet blijft hangen in de maakeconomie maar ook inzet op de technologische autonomie en heerschappij. In zijn 'Made in China 2025'-strategie spreekt China de ambitie uit om van werkplaats tot onderzoekscentrum van de wereld te evolueren. Daar lijkt het voorlopig ook in te slagen. Sinds 2014 heeft China Europa achter zich gelaten op het domein van de investeringen in innovatie. Dat is volgens de indiener een zorgwekkende evolutie die aansluit op de ambitie van de Vlaamse Regering om opnieuw een leidende rol op het vlak van (investeringen in) innovatie op te nemen. Momenteel komt 20 procent van alle uitgaven voor onderzoek en innovatie uit China. China stelt voorop dat strategische technologische sectoren 50 tot 70 procent van de Chinese binnenlandse markt moeten uitmaken in 2025. De Chinese ambitie ligt dus heel hoog; men moet daar niet naïef in zijn.

Er zijn een aantal uitdagingen en gevaren verbonden aan deze strategie. In de specifieke handelsrelatie tussen Vlaanderen en China kunnen er twee opvallende tendensen worden vastgesteld. Ten eerste is Vlaanderen sterk afhankelijk van de Chinese economie. De handelsbalans tussen Vlaanderen en China is gedurende de 21ste eeuw altijd negatief geweest. Sinds 2017 wordt het handelsonevenwicht met China ook steeds groter. De cijfers van Flanders Investment & Trade (FIT), vermeld in het voorstel van resolutie, maken duidelijk dat dit een groot risico met zich meebrengt.

Daarnaast zijn Chinese ondernemers steeds meer aanwezig in de Vlaamse economie. Vlaamse bedrijven met Chinese aandeelhouders en eigenaars vertegenwoordigen een steeds groter aantal jobs en omzet. Zo bleek uit een onderzoek van De Tijd uit 2017 dat destijds 65 Belgische bedrijven in handen van Chinese investeerders, goed waren voor 18.000 jobs en 16,8 miljard euro omzet. Het gaat daarbij alleen maar om de overnames. De greenfields die door China in Vlaanderen worden opgericht zijn daar niet bijgeteld. Vlaamse bedrijven hebben het daarentegen erg moeilijk om in China voet aan de grond te krijgen door de zware restricties op buitenlandse investeringen. Dertien Chinese sectoren, waaronder landbouw, luchtvaart en media, zijn zelfs volledig afgesloten voor buitenlandse investeringen. Het

gevolg van beide tendensen is dat de economische relatie tussen Vlaanderen en China getekend is door sterke asymmetrie.

Chinese inmenging in de Vlaamse economie brengt ook heel wat andere risico's en bezwaren met zich mee. Uiteraard maakt de Groenfractie bedenkingen bij de dictatoriale neigingen van de Chinese overheid. Jeremie Vaneeckhout wijst op de zorgwekkende situatie van de Oeigoeren en de situatie in Hongkong. Het Chinese regime beantwoordt allerminst aan de politiek-democratische Europese en Vlaamse standaarden.

Het opschalen van technologische controle op Chinese burgers ter bestrijding van het coronavirus zou ook kunnen leiden tot meer Chinese vraag naar Europese software en hardware. In dat licht hebben vorig jaar twee Nederlandse bedrijven software geleverd die ertoe bijdraagt de controle op de Oeigoerse minderheid te versterken.

Een tweede, minder economisch argument dat te maken heeft met die minderheden, is terug te vinden in het Vlaamse regeerakkoord (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 31/1), dat internationale relaties wil verbinden aan mensenrechten. Bij Vlaamse handelsmissies is er echter vaak enige aarzeling om dit op tafel te leggen.

Ten derde hanteren Chinese bedrijven niet dezelfde spelregels als Vlaamse bedrijven. Een groot aantal van de Chinese bedrijven die in Vlaanderen investeren, genieten massale staatssteun. Dat houdt natuurlijk een concurrentieel onevenwicht in.

Ten vierde versterkte ook de politieke Chinese invloed. Men stelt het vast in Afrika waar problemen opduiken. Diezelfde dynamiek lijkt zich in Europa te ontplooien.

Ten slotte dreigen Vlaanderen en Europa afhankelijker te worden van Chinese producten om hun klimaatdoelstellingen te behalen. Vlaanderen en Europa moeten de innovatie in eigen handen houden en niet afhankelijk worden van de Chinese staatseconomie. De indiener gaat er vanuit dat een aantal commissieleden geen voorstander zijn van die ideologie. Hij hoopt dat men niet plots genuanceerd gaat denken als het over China gaat.

Jeremie Vaneeckhout zegt dat wat hier voorligt geen anti-Chinees voorstel van resolutie is. In de toelichting werd een aantal opportuniteiten opgenomen. De inzet op innovatie in duurzame technologieën en hernieuwbare energie maakt dat er mogelijkheden zijn voor samenwerking en uitwisseling als het op een evenwichtige manier kan. Samenwerking en uitwisseling kunnen helpen om de Vlaamse en Europese klimaatdoelstellingen te behalen. In die zin is totale isolatie van China geen interessante piste.

Het is ook belangrijk om de economische kracht van bedrijven voor ogen te houden en niet iedere potentiële investering in Vlaamse bedrijven door de Chinese economie onmogelijk te maken. Een aantal sectoren kan wel degelijk gebaat zijn bij buitenlandse investeringen, waaronder Chinese.

Bovendien moet Vlaanderen zich hoeden voor overregulering in het Vlaamse investeringsbeleid. Als kleine en meest open economie ter wereld is het belangrijk de internationale inbedding te behouden. Dat is een ander uitgangspunt dan voor bijvoorbeeld de Verenigde Staten of Duitsland geldt.

De indiener komt concreet tot het voorstel van resolutie. Het voorstel is gebaseerd op de nota 'Visie 2050', het grote visionaire werk van de vorige Vlaamse Regering om doelstellingen in de richting van 2050 uit te werken. Het bevat een aantal kapstokken waarop men zich kan baseren om voor een bewustere economische samenwerking met China te kiezen.

De indieners baseren zich ook op het Vlaamse Bestuursdecreet van 7 december 2018, dat Vlaamse strategische belangen wil vrijwaren. Op dit moment kan dat enkel retroactief. De indieners willen dat ook proactief ingegrepen kan worden als er zich een probleem aandient.

Het Vlaamse regeerakkoord geeft aan dat er een belangrijk screenings- en blokkeringsmechanisme uitgebouwd moet worden om buitenlandse investeringen te monitoren. Tegelijk legt het ook de nadruk op een goede samenwerking en een evenwichtig partnership met China.

De Europese Unie heeft in haar verordening (EU) 2019/452 een screening gevraagd aan de lidstaten. De Vlaamse Regering is daar op dit moment mee bezig.

De indieners verwijzen ook naar de Europese Green Deal die een aantal internationale Europese doelstellingen op het vlak van circulaire economie wil waarmaken.

De indieners stellen vast dat China intussen zijn impact versterkt op de Vlaamse economie en op strategische sectoren zoals havens, banken en verzekeringen. De spreker verwijst hiervoor naar het antwoord van de minister-president op een vraag om uitleg op 23 juni 2020 (*Vragen om uitleg* VI.Parl. 2019-20, nr. 2465). Strategische sectoren zijn niet zo gemakkelijk te omschrijven. In het verleden zou de productie van mondmaskers niet als strategische sector beschouwd geweest zijn. Ondertussen weet men beter.

Jeremie Vaneekhout zal niet alle overwegingen uit het voorstel van resolutie herhalen. Hij vat de overwegingen in het voorstel van resolutie samen. Er is nood aan een coherenter en doeltreffender economisch buitenlandbeleid ten aanzien van China en andere buitenlandse investeerders. Er zijn extra maatregelen nodig om de strategische belangen van Vlaanderen beter te behartigen in zijn economische relatie met buitenlandse investeerders, in het bijzonder met China.

Vervolgens leest hij de vragen aan de Vlaamse Regering in het voorstel van resolutie voor (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 312/1, p. 9-11).

De indiener is zich ervan bewust dat er over een aantal zaken meningsverschillen zijn onder de leden. Hij hoopt dat dit de aanzet kan zijn tot een breder debat. Iedereen weet dat het een grote uitdaging is voor de toekomst. Hij stelt dan ook voor om het voorstel van resolutie niet meteen tot het einde te behandelen en het debat gaande te houden. Misschien kan een hoorzitting georganiseerd worden met experts. Jonathan Holslag die niet meteen vanuit een bepaalde ideologische hoek spreekt, waarschuwt voor risico's voor de Vlaamse economie. Iedere fractie kan nog andere sprekers aanbrengen. Het zou zonde zijn als de commissie dit voorstel snel zou afhandelen als men het niet eens is over de voorliggende tekst. Het Vlaams Parlement moet zichzelf ernstig nemen en het gesprek aangaan over een van de grote maatschappelijke, internationale geopolitieke evoluties.

2. Bespreking

2.1. Willem-Frederik Schiltz

Willem-Frederik Schiltz feliciteert de indieners met het uitgebreide werkstuk. Het zal hen allicht niet verbazen dat zijn fractie heel terughoudend maar voluntaristisch staat tegenover de problematiek. Hij knoopt aan bij de bespreking naar aanleiding van de hierboven vermelde vraag om uitleg van Jeremie Vaneekhout aan de minister-president. Hij verwijst naar het screenings- en blokkeringsmechanisme zoals opgenomen in het Vlaamse regeerakkoord. Hij heeft begrepen dat de regering daarover overleg heeft opgestart met de andere entiteiten. De crux voor zijn fractie ligt in het onderscheid tussen strategische en niet-strategische sectoren. In de

strategische sectoren is het cruciaal een beschermingsmechanisme in te bouwen omdat het gaat om de ruggengraat van het economische weefsel. Hij denkt daarbij aan infrastructuur, telecom, havens en mobiliteit. Voor de niet-strategische sectoren is hij sterk op zijn hoede. Ondanks de uitgebreide toelichting van Jeremie Vaneekhout meent de spreker dat een objectief onderscheid van kapitaal belang is. Hoewel Jeremie Vaneekhout heeft aangekondigd dat het geen anti-China voorstel is, is het wel duidelijk gericht op China. Als men begint met China weet Willem-Frederik Schiltz niet waar men zal uitkomen.

Het lid wil het werkstuk van de Groenfractie niet afdoen als irrelevant, maar hij wijst op een aantal parallelle sporen in de uitvoering van het Vlaamse regeerakkoord en de primordiale bezorgdheid van zijn fractie om het onderscheid tussen niet-strategische en strategische sectoren af te bakenen. Dat zal op zich al geen evidente oefening zijn. Men moet verder vooral de vrijemarkteconomie laten spelen.

De negatieve handelsbalans ten aanzien van China is voor het lid een onvoldoende reden om naar semi- of volwaardig protectionistische maatregelen te grijpen. De handelsbalans is een belangrijke indicator voor de economische gezondheid van een land, maar niet voldoende. De goederen die vanuit China geïmporteerd worden, genereren hier ook toegevoegde waarde of kunnen cruciaal zijn voor een aantal duurzame ontwikkelingen. Het complexe concept duurzaamheid moet met enige behoedzaamheid en doortastendheid gehanteerd worden. Opnieuw is het voorstel van resolutie volgens het lid behoorlijk protectionistisch.

Hij concludeert dat het relevant kan zijn om samen met de regering te onderzoeken op welke manier een onderscheid gemaakt kan worden tussen strategische en niet-strategische sectoren. Verder hoedt hij zich ervoor om elke zweem van 'omgekeerd favoritisme' – eufemistisch gesproken – ten aanzien van China te vermijden. Als er een screenings- en blokkeringsmechanisme opgezet wordt – wat de intentie is van de meerderheid – moet dat niet alleen gelden ten aanzien van China maar ook van andere entiteiten, om de veiligheid, de openbare orde en de vitaliteit van het economische weefsel geheel en algemeen te beschermen. Dat sluit willekeur uit: vandaag kan het een bepaald regime zijn, morgen een ander.

Willem-Frederik Schiltz dringt niet aan op een stemming in de eerste vergadering. Hij staat veeleer terughoudend tegenover uitgebreide hoorzittingen. De minister-president heeft aangekondigd dat er volop overlegd wordt over deze problematiek. Het is evident dat de minister-president hierover op tijd en stond verslag uitbrengt aan het parlement. Eventueel kan het parlement dan beslissen om bijkomend hoorzittingen te organiseren om bij te dragen aan een adequate afbakening van de strategische en niet-strategische sectoren.

2.2. Annick De Ridder

Annick De Ridder is het er volmondig mee eens dat het hier een belangrijk debat betreft. Dit debat is al langer aan de gang dan nu met de indiening van het voorstel van resolutie. Het Vlaamse regeerakkoord heeft inhoudelijk al een keuze gemaakt. Er zijn al veel debatten en vragen hierover geweest.

Volgens het lid is de stemming van het voorstel van resolutie geagendeerd. Wat het houden van hoorzittingen betreft, kan de spreker zich vinden in de suggestie van de vorige spreker om dat te bekijken in het najaar. Annick De Ridder is er voorstander van om het voorstel van resolutie ineens af te handelen. Haar fractie zal tegenstemmen.

Wat de inmenging van China in de Vlaamse havens betreft, werpt de spreker op dat er geen kaaien verkocht worden. Jeremie Vaneekhout sprak over een participatie in het Deurganckdok. De spreker ontkent dit ten stelligste; er werd wel een

concessie gegeven. De ruimte in Vlaanderen en ook in Antwerpen is schaars en daar wordt bewust mee omgegaan. Er worden heel veel afwegingen gemaakt op economisch vlak, op het vlak van werkgelegenheid enzovoort. Hoe wordt de chemische cluster bijvoorbeeld door de investeringen verankerd? Hoe innovatief zijn de producten? Welke werkgelegenheid wordt er gegenereerd? Komen er extra cargostromen naar Vlaanderen? Dat speelt allemaal mee.

De Vlaamse havens zijn 'open for business'. Dat is positief en dat blijft ook zo. Telkens Vlaanderen geblokkeerd zat in de internationale handel en naar een gesloten economie ging, werden het sombere tijden. Vlaanderen is een exportnatie bij uitstek en dat moet gekoesterd worden.

De N-VA-fractie is echter niet naïef. De spreker schaart zich volledig achter de uitspraken van de minister-president om naar Europa te kijken om het gesprek met de Chinese Volksrepubliek aan te gaan over de situatie in Hongkong. De N-VA-fractie wil daar de ogen niet voor sluiten, maar het – dringende – gesprek daarover moet op Europees niveau worden aangegaan.

Met de bezorgdheid over de Chinese inmenging en invloed op de Vlaamse economie wordt rekening gehouden in het Vlaamse regeerakkoord, aldus Annick De Ridder. De indieners citeren er zelf gedeeltelijk uit. Ze citeert: "We staan open voor buitenlandse investeerders, maar zijn niet naïef. In het kader van een economisch veiligheidsbeleid zetten we binnen het nieuwe Europese kader een transparant screenings- en blokkeringsmechanisme op poten waarmee we buitenlandse investeringen met risico's voor de veiligheid en de openbare orde kunnen evalueren en blokkeren wanneer die evaluatie negatief is. We hebben hierbij bijzondere aandacht voor het beschermen van onze strategische infrastructuren zoals havens, luchthavens, elektriciteitsnet, ... We geven EWI en FIT de opdracht dit verder uit te werken om vervolgens, in een tweede fase, verder af te stemmen met de andere overheden in ons land." (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 31/1, p. 47-48). De minister-president bevestigde recent dat dit alles in uitvoering is.

Annick De Ridder beperkt zich tot twee belangrijke bekommernissen: werk maken van het screenings- en blokkeringsmechanisme, in samenwerking met het Departement EWI (Economie, Wetenschap en Innovatie) en FIT, en het overleg met de andere overheden in dit land op poten zetten.

Jos Lantmeeters, voorzitter, laat ter attentie van de commissieleden opmerken dat men ook bij de behandeling van een voorstel van resolutie het recht heeft om een hoorzitting te vragen. Dat kan te allen tijde als er daartoe een gewone meerderheid is in de commissie, of onmiddellijk na de toelichting op vraag van vijf leden. Dat laatste stadium is men ondertussen natuurlijk voorbij.

2.3. Vincent Van Peteghem

Vincent Van Peteghem en zijn fractie onderschrijven de doelstellingen en bezorgdheden in het voorstel van resolutie. Er is waakzaamheid nodig ten aanzien van buitenlandse investeringen in de strategische sectoren, zeker nu de Vlaamse bedrijven zwak staan en eventueel in hun zoektocht naar financiering zouden kunnen terechtkomen bij bijvoorbeeld Chinese bedrijven die onder het staatskapitalisme vallen. De spreker deelt ook de bezorgdheid over de balans tussen enerzijds de globalisering en haar voordelen en anderzijds de grote afhankelijkheid van het buitenland. Zeker voor strategische producten moet de afhankelijkheid gereduceerd worden. Hij verwijst in dat verband ook naar zijn vraag om uitleg aan de minister-president (*Vragen om uitleg* VI.Parl. 2019-20, nr. 2601).

Bij lectuur van het voorstel van resolutie miste de spreker wel wat focus. Er worden heel veel zaken door elkaar gegooid: het handelstekort met China, investeringen, mensenrechten, concurrentie, klimaat, technologieoverdracht enzovoort.

Een degelijk voorstel van resolutie moet ofwel focussen op de relaties van Vlaanderen met China ofwel op de buitenlandse investeringen in Vlaanderen. Het voorstel van resolutie combineert die twee en het viseert nogal sterk China, wat misschien niet de bedoeling van de indieners is. Er wordt veeleer het proces van China gemaakt dan een oplossing naar voren geschoven voor de uitdaging waarvan iedereen zich bewust is: de bescherming van de strategische sectoren, van de nationale veiligheid en van voldoende eigen productie. Het debat moet breed genoeg gevoerd worden.

Als de focus gelegd wordt op het screeningsmechanisme en het veiligstellen van de eigen strategische sectoren en productie, meent de spreker dat er al heel wat stappen ondernomen zijn. Het overleg is aan de gang, de minister-president heeft duidelijk de stappen en de problemen uit de doeken gedaan. De problemen liggen momenteel vooral bij het definiëren van de strategische sectoren.

Het screeningsmechanisme is uitdrukkelijk opgenomen in het Vlaamse regeerakkoord en in het voorstel van resolutie van Robrecht Bothuyne, Axel Ronse, Tom Ongena, Maaïke De Vreese, Kurt Vanryckeghem en Andries Gryffroy over een Vlaams sociaal-economisch relanceplan na de coronacrisis (*Parl. St.* VI.Parl. 2019-2020, nr. 352/1).

Vincent Van Peteghem hoedt zich ervoor om met voorliggend voorstel van resolutie een extra keurslijf op te leggen aan de Vlaamse Regering. Het is immers een heel moeilijk debat dat ook op andere niveaus gevoerd moet worden. De Vlaamse Regering moet de onderhandelingen op de best mogelijke manier kunnen voeren. Niet alleen de minister-president maar ook de minister van Economie speelt een belangrijke rol. Daarom was het goed geweest als dit voorstel van resolutie in de commissie Economie zou zijn behandeld.

Het voorstel van resolutie gaat over allerhande investeringen. Men kan zich vooral focussen op investeringen in strategische sectoren waarbij men de openbare orde en de nationale veiligheid beschermt.

De spreker vat het voorstel van resolutie als volgt samen. Vlaanderen zit in een zwakke positie ten opzichte van China. Men moet proberen dat economisch evenwicht te herstellen. De positie van de minderheden moet daarbij aangeklaagd worden en het algemene interne beleid van China veroordeeld. Voor Vincent Van Peteghem zijn dat twee verschillende discussies: enerzijds de relaties van Vlaanderen met China en anderzijds het veilig organiseren van buitenlandse investeringen in Vlaanderen. Er is uiteraard overlapping en de spreker deelt dezelfde bezorgdheden maar vindt toch dat die twee discussies niet vermengd mogen worden. Hij weet niet of het opnemen in een resolutie van de woorden dictatuur, dictatoriale regimes en Chinese inmenging in de Vlaamse economie een goede startbasis is om de positie van Vlaanderen in China te verbeteren.

2.4. Anke Van dermeersch

Anke Van dermeersch leest het voorstel van resolutie als een harde aanval op China. China is wel een belangrijke handelspartner voor Vlaanderen, en ook voor Antwerpen. Chinese bedrijven zijn belangrijk voor de Vlaamse economie; China levert belangrijke grondstoffen enzovoort. Vlaanderen werkt al heel lang heel goed met China samen.

Vlaanderen heeft zich niet te bemoeien met de interne keuken van China. Elke Europeaan wil natuurlijk dat mensenrechten onderschreven en gerespecteerd worden. China heeft dat wel al duidelijk begrepen. Dat wordt ook te berde gebracht in de

handelsrelaties met China. China schenkt daar wel degelijk aandacht aan. De Chinese cultuur is ouder dan de Vlaamse en verschilt ervan. Zij gaan anders om met mensenrechten. In Vlaanderen zijn individuele rechten heel belangrijk; in China is er een andere benadering. Het is belangrijk dat Vlaanderen de dialoog aangaat met zijn partners. Vlaanderen moet het land niet aanvallen, maar zorgen voor meer overleg en het verkrijgen van informatie. Er moet een duidelijke bilaterale relatie ontwikkeld worden op basis van feiten, kennis en goede communicatie. Communiceren met China is niet eenvoudig. Als men hoorzittingen wil organiseren, moet eerst en vooral de ambassade van China aangesproken worden. Zij moeten het eerst aan het woord komen over de huidige en toekomstige handelsrelaties en het respecteren van de mensenrechten. Vlaanderen mag niet oordelen op basis van geruchten, maar op basis van solide feiten. Op die manier zullen veel misverstanden uit de wereld geholpen worden.

In de provincie Xinjiang bijvoorbeeld hebben de Oeigoeren een hele tijd aanslagen gepleegd. Nu is het daar al drie jaar lang rustig. China probeert dit dus onder controle te krijgen. De Chinese ambassade zal daar zeker nog meer uitleg over kunnen geven. Ook economisch gaat het beter in die provincie; het toerisme is terug aan het aantrekken. De levensomstandigheden van de Chinezen gaan erop vooruit.

Anke Van dermeersch vindt dat men moet inzetten op wederzijds respect en dat is absoluut afwezig in het voorstel van resolutie. Haar fractie zal het dan ook niet steunen. In een bilaterale relatie kan Vlaanderen eisen stellen, maar dat moet met respect voor de cultuur van China. Vlaanderen moet niet te arrogant zijn en vooroordelen hebben ten aanzien van zijn belangrijkste handelspartner.

Er is nog een heel groot potentieel bij China. Het zou interessant zijn om de Chinese ambassade de plannen met het 'Belt and Road Programme' te laten uitleggen. In welke mate kunnen Europa en zijn havens, bijvoorbeeld Rotterdam en zeker ook Antwerpen, een deel van de koek opeisen? Aan de ene kant van de Nieuwe Zijderoute kan Antwerpen staan, aan de andere kant China. De handelsbetrekkingen tussen China en Antwerpen gaan honderden jaren terug.

Het lid begrijpt de bezorgdheden die ten grondslag liggen aan het voorstel van resolutie maar de eerste en beste manier om het aan te pakken is praten met China, communiceren.

2.5. Björn Rzoska

Björn Rzoska ontkent dat met dit voorstel van resolutie de aanval op China ingezet wordt. Iedereen weet dat men af en toe worstelt met de relatie met China. Blijkbaar is het ene communistische regime niet te vergelijken met het andere als het over handel en economische belangen gaat. Hij is verrast over de uitspraak dat China op een andere manier met mensenrechten omgaat. Toen voormalig parlementsvoorzitter Jan Peumans contact had met de dalai lama werd hij daarvoor door de Chinese ambassade op de vingers getikt. Het Vlaams Parlement heeft het Chinese optreden toen unaniem veroordeeld. Het Vlaams Parlement legt bilaterale contacten met wie het wil.

Het voorstel van resolutie probeert een opening te maken in de discussie die inderdaad niet nieuw is. Hij denkt bijvoorbeeld aan de storm rond Eandis. De Groenfractie heeft inderdaad interessante bepalingen in het Vlaamse regeerakkoord gelezen. Het is de bedoeling dat het parlement daarmee aan de slag gaat. Vandaar het voorstel van resolutie en de vraag naar hoorzittingen. Het gaat niet enkel om de relatie parlement-regering. Een goed parlement gaat niet enkel aan de slag met de thema's die in het regeerakkoord zitten, maar ook met thema's die maatschappelijk relevant zijn.

Het lid stelt vast dat ideologische denkkaders soms snel van links naar rechts springen.

2.6. Philippe Muyters

Al sedert het regeerakkoord houdt dit onderwerp iedereen bezig, stelt *Philippe Muyters*. Een vraag naar hoorzittingen verwachtte het lid meer in een regeling van de werkzaamheden. Via hoorzittingen kan men zich beter een visie vormen over deze problematiek en misschien kan daarna een breed gedragen voorstel van resolutie opgesteld worden. De Groenfractie komt nu al met een voorstel van resolutie en vraagt daarover hoorzittingen. Philippe Muyters vindt dit een omgekeerde aanpak.

De N-VA-fractie is alleszins behoedzaam over de relaties met China. Het is een moeilijk evenwicht. Er kunnen nog altijd hoorzittingen georganiseerd worden wanneer de regering met een aantal voorstellen naar het parlement komt.

2.7. Jeremie Vaneekhout

Jeremie Vaneekhout antwoordt dat de Groenfractie het initiatief zelf in handen genomen heeft. Dat betekent niet dat de voorliggende tekst perfect is. Amendementen of andere voorstellen van resolutie indienen is eigen aan het parlementaire proces. Vanuit de oppositie zoekt de fractie naar allerlei manieren om het debat op gang te brengen over thema's die iedereen duidelijk belangrijk vindt.

Het is een diepgaand werk geweest, maar het lid begrijpt dat de werkwijze ook omgekeerd had kunnen verlopen. Hij betwijfelt of er in dat geval meer interesse voor hoorzittingen geweest zou zijn.

Het is positief dat het voorstel al deels behandeld is kunnen worden en dat commissieleden het belang van het debat onderschrijven. Hij vraagt de stemming van het voorstel van resolutie uit te stellen. Naar aanleiding van initiatieven van de Vlaamse Regering of van het Vlaams Parlement kan beoordeeld worden of een hoorzitting toch nog mogelijk en wenselijk is. Hij verduidelijkt dat zijn fractie slechts één thematische hoorzitting voorstelt met twee of drie deskundigen.

De spreker heeft in zijn toelichting misschien verkeerdelijk de indruk gewekt alsof alleen de Groenfractie met dit thema zou bezig zijn. In de fractie leeft de laatste maanden wel een acute bezorgdheid over mogelijke risico's. In coronatijden kan men dit debat niet uitstellen. Het is essentieel om nu de Vlaamse strategie uit te zetten. De laatste en nog vigerende Vlaamse Chinastrategie is goedgekeurd op 6 november 2005, op initiatief van minister Fientje Moerman: een win-winrelatie tussen Vlaanderen en China. De eindresultaten daarvan zijn vijftien jaar later niet unisono positief. Daar moeten de nodige vragen bij gesteld worden.

De crux in het hele verhaal van het screeningsmechanisme is inderdaad het definiëren van de strategische sectoren. Dat wordt geen gemakkelijk debat. Uiteraard is er een objectief onderscheid nodig. Dat debat moet op een bepaald moment echt wel ten gronde gevoerd worden.

Er werd opgemerkt dat het voorstel van resolutie sterk op China focust. Daarom benadrukte de spreker in zijn toelichting dat het geen anti-Chinavoorstel is. In deze commissie meent het lid te mogen zeggen dat China geen land is als een ander. Men kan niet op dezelfde manier kijken naar samenwerking met China als naar samenwerking met bijvoorbeeld de Verenigde Staten of andere Europese landen. Er zijn echt grote verschillen. Het is een illusie dat Vlaanderen de economische aspecten van deze samenwerking kan lostrekken van de politieke aspecten. Dat is net de strategie van China: om via economische weg politiek, geopolitiek veel meer invloed te verwerven. Europa en Vlaanderen mogen daar niet naïef in zijn.

Volgens sommigen zou men met het voorstel van resolutie protectionistische neigingen hebben. Dat is de zaak op flessen trekken, meent Jeremie Vaneeckhout. Dit voorstel is allerminst protectionistisch. Als econoom denkt de spreker niet dat protectionisme en het sluiten van de grenzen op handelsgebied Vlaanderen heil zou brengen. Openheid heeft echter niets te maken met naïviteit. Men mag echt niet naïef zijn over de plannen en strategie van China en van de Chinese staat, het Chinese staatskapitalisme. China gebruikt overheidsmiddelen om impact te krijgen op de Vlaamse economie, en internationale politieke invloed te krijgen. Dat is hen gelukt in Afrika en in andere gebieden in de wereld. Laat men in Vlaanderen niet dezelfde naïviteit aan de dag leggen.

Hij vraagt de stemming van het voorstel van resolutie uit te stellen tot er meer geweten is over de voornemens van de Vlaamse Regering inzake het screeningsmechanisme. Dan kunnen de indieners oordelen of ze het voorstel intrekken of een nieuw voorstel uitwerken, of hoorzittingen vragen en dan een voorstel uitwerken zoals Philippe Muyters suggereert. Het lijkt de indiener zonde om dit gefundeerde werkstuk zomaar van tafel te vegen en er niet verder rekening mee te houden in de parlementaire debatten. Hoewel de tekst niet gedragen wordt door de meerderheid wensen de indieners rond het thema verder te werken.

De *voorzitter* neemt hiervan akte. De indieners zijn steeds meester over hun initiatief.

3. Stemming

Na gedurende meerdere jaren de status 'in behandeling' te hebben behouden, werd het voorstel van resolutie op 20 juni 2023 opnieuw op de agenda van de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie geplaatst om te worden behandeld in samenhang met het voorstel van resolutie van de meerderheid over een nieuwe en brede kwantitatieve analyse van buitenlandse zeggenschap in de Vlaamse economie (*Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1651/1). De unanieme goedkeuring van laatstgenoemd voorstel van resolutie bracht de impliciete verwerping van onderhavig voorstel van resolutie met zich mee.

Steven VANDEPUT,
voorzitter

Willem-Frederik SCHILTZ,
verslaggever